

Szerkesztőség, kiadó. Uj Kelet telefonja...

UJ KELET

ESZÉD-POLITIKAI NAPILAP

Lej Hermann Goldsc... Romániában...



V. évfolyam, 239. szám

Ciuj (Kolojzvár) 5683. Chesvan 9

1922 október 31. Kedd

Igy fog történni

A politikai körök legújabb hírei szerint Vaitoiu belügyminiszter rövidesen megválik tisztségétől...

romániai zsidó népkisebbség, de merjük állítani hogy a többi kisebbségek is, a politikai jogfosztottság reparálását egyedül az új választójogi várják...

szerűen, a közvélemény minden meghaladás nélkül, föl fognak majd olvasni a képviselőházban valami költségvetési reform felől...

Róma felé tartottak, a katonaság utjában feltartóztatta. A katonai parancsnokság beosztották a vasuti fergalmat...

A pápa a békéért Róma, okt. 30. A Stefani-ügynökség szerint a pápa Olaszország püspökeihez intézett körlevelében...

Mussolini fascistavezér kormányt alakított

Forrongás egész Olaszországban. Mozgósították a fascistákat. Paira, Novara, Novi, Liguria és Alessandria a fascisták kezében

Az Uj Kelet tudósítójától

Róma, október 30. A Stefani-ügynökség jelentése szerint a király Mussolinit bízta meg a kormányalakítással...

A Stefani-ügynökség szerint a rendőrség csak néhány óráig tartotta a rendőrséget...

A fascisták Jugoszlávia ellen Róma, okt. 30. Éjjelre jelentik, hogy a fascisták megsemmisítik a jugoszláv pálysudvart...

össze is állította kabinetjének listáját. Előzőleg a király megbízólevelét folytatott a nacionalisták vezérével...

Róma ellen Róma, október 30. Rómában a fascisták utasítást kaptak arra, hogy délig jelentkezzenek szorvaszeteiknél...

A hidakat a gyalogság és tüzéség őrzi. A hídfeljárók előtt drótakadályokat helyeztek el. A csapatok parancsot kaptak, hogy a fascistákat ne engedjék Rómába...

Fortong Középtálla Róma, október 30. A minisztertanács október 28 től fogva éjjelnappal permansenciában van...

Az utóbbi napokban egyes anticionizmusokról ismeri angol lapok azt a hírt közölték, hogy az új angol kormány ki akarja irtani Palesztinát...

Az új angol kormány ragaszkodik Palesztinához

Az Uj Kelet tudósítójától

Rómában felfüggesztették az ostromállapotot Róma, október 30. Szombaton éjjel egész Olaszországra proklamálták az ostromállapotot...

tottuk célszerűnek látszott. Mára már meg is érkezett ezeknek a híreknek legautentikusabb cöfolata. Londonból jelentik, hogy a gyarmatiügyi minisztériumhoz tegnap távirat érkezett...

a kormányváltás semilyen irányban nem befolyásolja Anglia eddigi Palesztina politikáját.

Vertical text on the left margin containing various notices and advertisements.

A Jewish Correspondent Bureau egyébként megbíható forrásból arról értesül, hogy az új gyarmatiügyi miniszter, Devonshire herceg illetékes tényezők előtt kijelentette, hogy a Palesztina politika tekintetében szigorúan ragaszkodni fog az előző kormány által hozott minisztertanácsi határozathoz.

A londoni anticionista sajtó kitarítón folytatja harcát az angol Palesztina-politika ellen és legutóbb, amikor Balfour lord személye a kormányválsággal kapcsolatban újra előtérbe jutott, a lapok legerősebb argumentuma Balfour ellen az volt, hogy az ő nevéhez fűződik Angliának egész Palesztina-politikája, amelyet a lapok az angol keleti politika leg-szerencsétlenebb lépésének ítéltnek.

Palesztinában a helyzet az egyre fokozódó arab agitáció ellenére is nyugodt, sőt az utóbbi napokban engedékenyebbek mutatkoztak az arabok.

Logalább is erre vall, hogy a muzulmán keresztény egyesület, amely eddig hevesen agitált az ellen, hogy az arab lakosság résztvegyen a külszöbön álló népszámlálásban, közölte a kormánnyal, hogy proklamációt bocsát ki híveikhez, amelyben felszólítja őket, hogy a népszámlálási lapokat töltsék ki. A főkörményzó az arab agitátorokkal szemben teljes szigorúsággal lép fel és több előkelő arab politikust, köztük öt polgármestert, letartóztatott. Jerusálemből jelentik, hogy a népszámlálás megkezdődött és teljes nyugalommal folyik.

Most jelent meg!

Solem Alejchem

legbájosabb és legdehűsebb regénye:

Leégett nemesek

Kasztrilivke leégettjeinek kalandos utazása és csudálatos viszontagságai a nagy Jehupec városában.

A pompás kiállítású kötet ára: **füzve 18 lei, kötve 26 lei**

Kapható az UJ KELET könyvostályában, Cluj, str. Baron L. Pop 10

Ha Kolozsvárra jön, ne mulassza el felkeresni az Uj Kelet könyvostályát.

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon Interurban 2-13.
Sürgőny cím: JUAERE Csej.

Ékszerárúgyár és nagykereskedés.

Vesz:

legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.

Gyárt és elad:
mindennemű ékszerárúkat.

Vállal:

mindennemű brilliáns munkákat, javításokat és alakításokat.

Vésnöki műterem.

Fogászati arany és forrasztó.
Arany és ezüst hullalok és lemezek.

Csak viszonteladók részére!

Román-magyar konfliktus egy budapesti vezércikk miatt

A bukaresti magyar követség is beszűntette a vizumadást

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapest, október 30. A román követ tegnap kormányra megbízásból bejelentette Kánya Kálmánnak, a külügyminisztérium vezetőjének, hogy a „Magyarország” vezércikke miatt, melyben a román demarszról ir, retorzióképpen megszünteti a vizumkiadást. A magyar kormány még nem határozott meg a viselkedéséről. Egyelőre táviratilag intézkedett, hogy a bukaresti magyar követség azonnal szüntesse meg a vizumkiadást.

A bukaresti magyar követség tegnap már nem is adott ki vizumot. A román követség a Magyar Távirati Iroda szerkesztőségéhez ma délután a következő levelet intézte:

Budapest, október 30.
Magyar Távirati Iroda szerkesztőségére!

A magyar sajtóban az október 28-án megjelent hírszövegekkel szemben megállapíthatom, hogy a román konzulátus pénteken déli fél-tizenkettőig adott vizumot, habár a nagy görögkelati ünnepért szünetelni kellett volna. Ma, huszonegyedikén a vizumkiadás rendszeres folyik.

Román követség.

Illetékes helyen a látamozás beszűntetéséről szóló tegnapi közleményt teljes egészében fentartják. A legtöbb budapesti lap vezércikkben foglalkozik az esettel. A „Magyar Hírlap” munkatársának Trifu román főkonzul a vizumok megszüntetéséről a következőket mondotta:

— A „Magyarország” ismert cikke után köszöntem a magyar külügyminisztériumnak, hogy ezután a külügyminisztériumnak a vizumkiadás dolgában szokásos ajánlásait nem veszem tekintetbe. Rendes vizumkiadás ma is van és a külügyminisztériumhoz intézett értesítesem

Küldöttségjárás a városi villamos ügyében

A nagyipar, kisipar és kereskedelem képviselői ellenőrzik a pályázatokat. Tizenkét pályázó kért ajánlatlapot

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az Uj Kelet megírta, hogy a kolozsvári villamosüzem pályázata körül új bonyodalmak támadtak. Ez a megkezdés, egy miniszteri leirat formájában, szinte halomra döntött minden tervezetét, amit a város kereskedelmi és ipari érdekeltségei ebben az ügyben elgondoltak.

A pályázat, mint ismeretes, egyhavi határidőre volt kitűzve. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara küldöttségileg kereste fel Bukarestben a belügyminiszteri és terjedelmes memorandumban arra kérte a kormányt, hogy a közönség és a város érdekében járuljon hozzá a Ganz-cég szerződésének meghosszabbításához. A miniszter a küldöttség szónoka, dr. Trifu Gavril előtt kijelentette, hogy ebben az ügyben csak a polgármestert tekintheti annak a törvényes fórumnak, akivel ebben az ügyben tárgyalhat. Ha tehát a polgárságnak kívánásai vannak e tekintetben, akkor a polgármesterrel keressék az érintkezést.

Ma délután Negruțiu, a kereskedelmi és iparkamara elnökeinek vezetésével küldöttség jelent meg Popp Julián polgármester előtt. A küldöttség szónoka, dr. Kiss Mór ismertette a bukaresti ut eredményét és a miniszter kívánása értelmében most a polgármestert kérte arra, hogy vegye föl a termelő polgár-

osupán az általuk kiadott ajánlások tekintetbe nem vételére vonatkozik.

Egy újságíró felkereste Apponyi Albert grófot is, aki véleményében a következőket mondotta:

— Ha a magyar kormány tényleg nemzetközi fórum elé viseli az ügyet, annak nagyon örülök.

Megkérdezte ezután az újságíró, mi a megjegyzése Duca román külügyminiszter beszédére.

— Amennyire a nemzetközi jogot ismerem, — mondotta Apponyi — ha hivatalos állásban nem lévő egyén akár a parlamentben, akár a parlamenten kívül olyat mond vagy tesz, ami egy idegen államnak nem tesz és ha az bele is ütközik a fennálló szerződésbe, annak még soha semmiféle következménye nem volt és nem is lehet.

A „8 Órai Újság” pedig a következő „illetékes helyről” származó nyilatkozatot közli:

— A budapesti követségnek az az intézkedése, amellyel beszűntette az utlevelek látamozását, azt jelenti, hogy a magyar sajtó keze meg van kötve, mert bármely állam elhatározhat magat hasonló lépésre, ha a magyar lapokban valamely szempontból neki nem tetsző cikk jelenik meg. Ez az eljárás

illuzóriussá teszi a sajtószabadságot.

A nemzeti öntudat megnyilvánulásának sem aiféle idegona állam nem vehet gátat, mert ez esetben még a gondolat is tilos lenna.

A lap szerint a magyar kormány módot és eszközt fog találni arra, hogy illetékes nemzetközi fórumok előtt megvilágítsa a helyzetet.

A bukaresti magyar követségnél ma már nem látamozták a romániai utleveleket.

ság képviselőivel az érintkezést a villamosüzem ügyében.

— Tény, — mondotta a szónok — hogy ebben a nagyjelentőségű ügyben a városi tanács csak a szakemberek bevonásával dönthet. A nagyközönség nevében, különösen pedig az érdekelt ipari és kereskedelmi körök nevében kérem a polgármester urat, hogy a pályázat lejárata után a pályázatokat szakzszerűség szempontjából a felbíráló bizottságba válasszák be az iparkamara képviselőit is. Ez összhangban van a törvényes renddel és csak közmegnyugvást kelthet, ha a polgárság tudja, hogy nélküle nem döntenek e fontos dologban.

A polgármester válaszában kijelentette, hogy a pályázat e hónap tizenkettőig jár le és tizenkét pályázó kért ajánlati lapot. Nem tudja, mindezek résztvesznek-e majd a pályázaton, de annyit kijelenthet már most, hogy a város érdekében levőnek tekint a pályázatok jogi és pénzügyi megbízhatóságát. A kereskedelmi és ipari képviselőt annak idején való bevonását nem ellenzi, de kijelentheti, hogy a maga részéről — és e tekintetben a tanács nevében is beszélhet — csak olyan vállalat kapja meg a bérletet, amely teljes anyagi és erkölcsi garanciát nyújt.

Balázs Gyula iparkamarai főtitkár három kamarai tag bevonását kívánja. Aki a nagyipart, a kisipart és a kereskedők érdekeit véoi. A polgármester biztató kijelentése után a bizottság nevében Kiss Mór mondott a polgárság nevében köszönetet.

Ki szította a jasi antiszemita zavargásokat?

A munkásság a zsidók védelmében

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az Uj Kelet megírta, hogy a regát zsidóktól sűrűbben lakott városokban, Jasiban és a Moldva más helyein a koronázás tüntetései rutinszerűen antiszemita botrányokká fajultak.

A jasi nemzeti színházban megakadályozták egy előadás megtartását, mert a főszerepet zsidó színész játszotta. Husiban a házak felére zsidógyalázó röpítőket ragasztottak és több zsidót inzultáltak az utcákon. A husii liceumban tanulók körött verakadás támadt, amelynek során a zsidó fiúkat kiverték az iskolából. Ennek következtében a husii zsidó hitközség felhívást bocsátott ki, hogy adakozzanak egy külön zsidó liceum építésére. Akcióját azgal indokolja, hogy az antiszemita tüntetések nemcsak az elszakított területek, hanem egy jól szervezett propaganda munkája.

A „Viitorul” vasárnapi száma az ügyt arra használja fel, hogy a parasztpártot magiámadja. A „Viitorul” a következőket írja:

„A parasztpárt felhivatalosa, azután igazat adott Szilágyi magyar képviselőnek, megerősítvén, hogy Romániában a kisebbségek el vannak nyomva, — ma új hazugságot tálat fel. Azt állítja, hogy az egyes vidéki városokban előfordult antiszemita tüntetéseket a kormány időzte elő és a „Banca Nationala” pénzelte. Felháborodva tiltakozunk az ilyen rágalmak ellen, amelyeket jóérme ember nem hihet el. Hasonlóképp meg kell cáfolnunk a parasztpárti hivatalos lapnak büös hírszerzését, hogy számos zsidó család kénytelen kivándorolni a terror miatt.”

A zsidóüldözésekbe beleszólt a romániai munkásság is. A jasi szervezeti tanács kiáltványt bocsátott ki, amely elítéli az antiszemita barbárságot és felszólítja a román munkásokat arra a kötelességükre, hogy zsidó munkástársai élete biztonságára erőlyasan lépjen fel.

„Mivel — mondja a kiáltvány — a munkásokat a város kellős közepén verik meg anélkül, hogy a hatóságok közbeléptek volna, hajlandók vagyunk megvárni a védtelenül megvertéket, hogy ezantul védelmükre rendszabályokat tegyen a hatóság. Minden esetben azonban ugy a román, mint a zsidó munkásokat rövidesen fel fogják hívni arra, hogy kerületi önszervezési bizottságokat alakítsanak, melyek képesek lesznek életünket és vagyonunkat megvédeni.”

A bukaresti zsidó szervezetek ismételen eljárak a kormánynál, amely hasonló esetek megismétlődése esetére szigorú megtorlást helyez kiáltásba.

Fenyő és Braunfeld világvárosi ékszerüzlete Cluj-Kolozsvár, Főter 15. sz.

ARANY, EZÜST, DRÁGAKŐ, ÉKSZEREK ÉS MŰPARI AJANDÉKTARGYAKAT TELJES BIZALOMMAL VASAROLHAT

Arany, ezüst és acél órákülönlegességek. Longines, Omega, Schaffhausen órák fölerakata.

Telefon 6-43.

Rothmann Márton szabókéllékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán eszközölök

Nem est az egy...
Kedd, 1922
Pedig nem is olyan...
Még seho...
nem volt...
KATZ és...
cégnél Cluj...
Szövetek nagy

PILPUL

Nem irigyeljük ellenségeinktől azt az egynapos örömet. Sőt. Tíz-tíz évvel kívánunk szegényeknek sok-sok ilyen jó napot: teljes huszonnégy óráig tartót. Mert huszonnégy óráig hangos volt a sánda káröröm és komolyan tartotta magát a hír. És az örvendő gondskodtak róla, hogy ezétreppenben a szélrózsa minden irányába. Lloyd George megtutott és vele együtt megbukott a politikája is. Bonar Law hitelteli Palesztinát. És Palesztina kiürítése miást jelenthetne, mint a még fel se épült zsidó nemzeti oltón bukását? Igaz ugyan, hogy Palesztina kiürítése egy mellesleg még mást is jelent. Jelenti Anglia és az angol világimperiának csődjét, jelenti a szociális csatorna földadást, jelenti az indiai kereskedelmi ut elrekedését és végül a konkavenciájában jelenti az angol világimperiának egyik nagyon fontos pillérének összeomlását. De hát mire nem képes az emberi optimizmus! Deák barátaink olyan jó fiúnak tartották Bonar Law-t, aki még Anglia világimperiáját is kockára teszi, csak hogy azt a szivességet megtegye nekik, hogy a palesztinai Zsidóországot elhússze a föld szicéről. Nagyon is jó fiúnak tartották szegény Bonar Law-t: huszonnégy óráig. Most satán ennek is vége. Samuel, Palesztina kormányzója, Lloyd George lemondása után azonnali kérdést intézett a gyarmatiügyi miniszterhez, hogy a kormányváltás jelent-e valamiféle változást Anglia eddigi Palesztina politikájában. A válasz rövid és kategorikus volt. Samuiféle változás nincs, marad minden a régiiben. Azok pedig, akik a nagy buzgalommal kolportált hír nyomán megdöbbennek, ne haragudjanak. Ellenségeink egyáltalán természetüdmányi alapon politikáink. Téli idején a kacskák csak felül dől tájakra röpködnek. Ők megpróbálták dől felé röpködni egy jó kövér kacskát. É, még jó, hogy Samuel kormányzó nem szikratvirító utján korrespondál az angol kormánnyal. A rendes távirati ut huszonnégy óráig tart. Szegény káröröm legelőbb huszonnégy óráig hadd örülhessenek a saját kacskájuknak.

Pedig ha tudnák szegények, hogy nem is olyan nagyon haosa ez az órácsajk! Sőt. Egészen bizonyos, hogy valami prófétai ihlettség bűsült belőlük. Mert Anglia valóban ki fogja üríteni Palesztinát. Igaz ugyan, hogy nem most mindjárt, inkább egy kicsit később, hogy ne mondjuk: idővel. Egységre nem sürgős. De egészen bizonyos, hogy egyszer ki fogja üríteni. Igaz ugyan, hogy akkor majd épen azok fognak a kiürítés ellen legélesebben tiltakozni, akik most olyan saivrepere ujjongtak a kiürítés hírére. És az idő tudniillik akkor lesz, amikor a zsidó milícia veszi át Erec Jisraél katonai védelmét. Talán sokára lesz, talán némsokára. Mi mindenesetre rajta vagyunk. És Jabo tisztye is. Csak hogy akkor váltóznak majd a szerepek. Akkor majd ki fog jár világgá ujjongani, hogy Anglia kiüríti Palesztinát. Vagy talán a mostani szélvándorok is ilyen értelemben gondolták? Ha igen, akkor le kell hűtenünk forró fantáziájukat. Nem, Anglia nem üríti ki Palesztinát. Helyesebben mondva: még nem. Majd. Idővel.

Konstantin exkirály Olaszországban. Milánóból jelentik: Konstantin görög exkirály ideérkezett.

Még sehol és soha nem voltak kaphatók készen olyan kitűnő öltönyök, felöltők, fluruhák,
mint most 1433 **KATZ és MENDEL** cégnél Cluj, Fő tér 10 sz. **Özvegyek nagy választékban**



Botrány a nemzeti párt brassói gyűlésén

A rendezőket kiverték a teremből. A nemzeti párt első regátheli csoportja is képviseltette magát.

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Több ízben jelentette az Uj Kelet, hogy az ellenzéki pártokkal megkezdett tárgyalások mellett az erdélyi román nemzeti párt erősen készül a gyűlésbőrvári kongresszusra. Ezt megelőzően a párt vezetési most sora járják Erdély városait és sorozatos népgyűléseket hírik a nép támogatására a kormány elleni harcban. Legutóbb vasárnap volt ilyen gyűlés Brassóban, amelyről alábbi tudósításunk számol be:

Brassó, okt. 30. Az erdélyi nemzeti párt tegnapi délután tartotta itelei népgyűlését a brassói és barcsági románok élénk részvételével. A gyűlésen résztvett a párt elnöke, Maniu Gyula is, aki délután két órakor érkezett Brassóba Sinaiából, ahol fontos politikai tanácskozást folytatott.

A népgyűlés a színházban folyt le, amely szűfőség miatt a nemzeti párt híveivel. Maximilian nyitotta meg a gyűlést, majd Popovics Mihály, Brassó város volt képviselője üdvözölte Maniut és a vendégeket. Ezután Maniu Gyula hosszabb beszédében ismertette a hallgatóság előtt a politikai helyzetet. Rámutatott azokra a küzdelmekre, amelyeket a nemzeti pártnak az igaz demokrácia érvényesítéséért és győzelméért folytatnia kell.

Maniu beszéde után dr. Moga előterjesztette a határozati javaslatot, amelyet nagy lelkesedéssel egyhangulag elfogadtak.

A határozati javaslat szerint a brassói és háromszéki lakosság ezrei október 29-én tartott népgyűlésükön rendkívül nagy sikerrel adták kifejezést a román nemzeti párt iránt, változatlan bizalmuknak annak vezetésével és szeretetüknek elnökükkel, Maniu Gyulával szemben. A gyűlés hallgatósága híven kitart a nemzeti párt programja mellett és

megbélyegzi a jelenlegi szerencsétlen kormányzatot,

A nyugati kultúra hanyatlása

Uj könyvet irt a német imperializmus filozófusa

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, október 20. Oswald Spengler, a kiváló német filozófus, aki „Der Untergang von dem Abendland” című könyvével világhírességet szerzett, művének második részét publikálta a napokban és gondolkodásba ejtett mindenkit, aki új-irányok felé törekedik. Az imperialisták ujjongnak, Spengler tehát megbukott, mert ami nekik jó, gyus és helyesnek érzik. Vannak tudományos feladatok, amiket egy fogásra kell elvégezni; a folytatás kockázatos. Az ember, ha van egy erős élménye, egy jó gondolata, egy szellemes ötlete, vagy egy mély benyomása, elégedjék meg az egyszeri megihletéssel és ne igyekezzék folytatni azt, mert a továbbcsörés hibás lesz és gyonyúti az első hatásokot. Folytatni valamit csak a tudományoknak szabad. Az egész tudomány a kontinuitáson alapszik, lassú fejlődésen, szisztematikus továbbdolgozáson, mert a tudományi tudományosság a módszer teszi. A legnagyobb feltételezés is csak mellékes: véletlen vagy epizód; a lényeg és a fundamentum a módszer. A módszer honza meg az új feladatokat és az új haladásokat, mert a lényeges tradíció, megtartás; a hasznosnak is folytatás. De a szellemi munkásság más területein, a művészet, a gondolkodó és igazi alkotó számára veszedelmes a

amely a törvénytelen ségeknek, igazságtalanságoknak és erőszakoskodásoknak végtelen sorozata. Felemeli tiltakozó szavát eme manőverek ellen, amelyekkel a jelenlegi rezsim személyes érdekeket szolgál az állam érdekei helyett. A népgyűlés sajnálatának ad kifejezést, hogy a koronázás oly magasztos aktusán Erdély népe nem vehetett részt, mert azt nem az ország, hanem egy politikai párt rendezte. Reméli, hogy szava eljut a királyhoz és ott meghallgatásra találva

a kormány távozni lesz kénytelen, hogy átadja helyét a demokratikus rezsimnek és a törvények uralmának.

A népgyűlést Popovics beszéde közben egy incidens zavarta meg. Bicella színházigazgató klakkókat szerződteit, akik

elkezdték Maniut abcugolni és Bratianut éljenezni. A hallgatóság negydedélre után kiverte a fizetett ellenvédelmet a teremből.

Este 9 órakor bankett volt, amely az elhangzott szónoklatokra való tekintettel valóságos második népgyűlést jelleggel öltött. Felkínést keltett Stefanescu örnagy toszta. Az örnagy dambóvici, regátheli lakos és Miklós herceg nevelője volt. Beszédében kijelentette, hogy a regáthban nem lévén polgári párt, amely az igazi demokráciát tűzte volna ki zászlójára és amely olyan önzetlenül harcolna annak megvalósításáért, ő és számos regátheli barátja kéri a nemzeti pártba való felvételét.

A bankett a késő éjjeli órákban ért véget.

A brassói népgyűlés egyik nevezetes eseménye az, hogy a népgyűlésen megjelent a targovistei — regátheli — nemzeti pártnak küldöttsége is, ami tehát első nyilvános aktusát képezte a nemzeti párt regátheli szervezetének.

folytatás és állandóan kudarcra fenyeget. Spengler kudarcot vallott, olyan nagyot, amilyen nagy sikert az első könyvével aratott.

Der Untergang von dem Abendland című könyve három évvel ezelőtti jelent meg. Kimondhatatlan hatást kelteit vele. Azt állapította meg ebben a művében, hogy a nyugati hanyatlás és elpusztul. Óriási irodalom keletkezett Spengler körül. Filozófusok és historikusok szennvedélyes polemikába keveredtek és az egyik párt Spengler mellé állott, a másik támadta. A vita még most is forr. Maguk a vitakörök is ezt remélték. Hogy maga Spengler fogja a vitát eldönteni és fesszüli érdéklődéssel várták új megnyilatkozásait. Az isgalom fokozódott, mikor nyilvánosságra került, hogy Spengler már befejezte művének második kötetét, amely nem sokára a könyvpiacon kerül. Két évig kellett várni erre a szenzációra.

A könyv végre megjelent és nagy-nagy csaldást hozott. És a munka épen olyan terjedelmes és épen olyan gazdag fontos gondolatokkal és szellemes megjegyzésekben, mint az első, de ha hozzávetik az előzőt, mégis gyöngének, vértelennek, sőt banálisnak tekinthetjük. Az egész úgy hat, mint egy leves, amelyet fölmegelítettek, mint valami, amit föléletes módon megismételnék és folytatnák.

Az első könyvből kiérződött az elementáris erő. Az olvasó érezte, hogy olyan szellemi nyilaskozott meg előtte, amely gondolkodott és kutatott és kinézetét halmozott fel évtizedeken keresztül. És a kínos kamara kapuja

kitárult és hatalmas gondolatok szüldnek beléje nagy áradással. Döbbenkedéssel és csodálkozással láttuk az originalis szellem megnyilatkozását, az eszmék gazdagsága, a víziók, az ötletek, az új kombinációk és az új szemlélet mindenkit megráztak.

Mindebből semmi sincs a második kötetben, amely ugy aránylik az elsőhöz, mint egy csőcsotorna az öförráshoz. Még jó ha az ember visszamaradt régi lim-lom elárverezésére nem gondol. Mert a sorokban összeegyűrt, melyek gondolatokat talál, issadtágot és erőlködést. A gondolat szabadsága helyett fölületeségeket látunk. Az egész munka szinte ellenszenves és depresszióan hat.

De jelentősége azért kétségtelenül mégis van e könyvnek. Nem mint önálló alkotás jelentős, hanem mint tünet, mint a német intelligencia jelképes kifejezése. A könyvben tulteng a politika. Legnagyobb részében aktuális kérdésekkel foglalkozik és Spengler politikai szempontjai túlsóan reakciósak: világsemlelést az arisztokratikus exkluzivitás és a vad szovinizmus uralja. Egészen bizonyos, hogy e vallomása után e német nacionalis reakciónak Spengler lesz az elismert apostola.

Spengler ilyeneket mond: — A nép legfelsőbb rétege a tiszték osztálya és a legnemesebb hivatás a katonai. Gazdaság és szellem plebejus principiumok. Valóban nemes, valóban előkelő és valóban arisztokratikus csak a nemesség és a katonaság.

Gobinan és Chamberlain fajteóriájának véres fanatizmusa ünnepli felámadását Spengler filozófiájában. A nacionalizmus legkedvesebb formáját hirdeti, azt, amely a vérre támaszkodik. A legextrémebb, a legbrutálisabb imperializmust teszi meg a hatalom principiumára, a legfőbb törvényé is. Ezzel perre együtt jár a vad faji fanatizmus, amely állatokká alacsonyítja le az embereket. A faj egyetlen hivatása, hogy keveretlenül örösz meg a tiszta vértől. Szóval: Spengler kiássa a rég elfelejtett faji ideológiát és olyan eszméket glorifialt, amikről azt hitték, hogy jól elfelejtettek a világháború borzalmai alá.

Érdekes tünet ez, mert Spengler az ideológiában a német intelligencia nagy részének a szószólója. A tanárok, tanítók, diákok nagy része reakciós, nacionalisták és imperialisták. Spengler az ő hitüket hirdeti ebben a második könyvében. De nemcsak ennek a bornirt és vétkes filozófiának a proklamálásában képviseli Spengler a mai német intelligenciát, de e világsemlelést belső megindokolásba és lelki életének megmotiválásában is.

Spengler pesszimista; olyan filozófus, aki semmi mást nem lát a történelemben, csak a változatlan törvények ismétlődését, a változatlan fejlődés önmagát megisméltó folyamatát. És a fejlődés megérett az elpusztulásra, mert értelmetlen és nincs benne haladás. Pessimizmusa és fatalizmusa arra vezet, hogy glorifikálja a nyers hatalmat, az imperializmust és a szovinizmust. Csak az optimizmus becsüli többre a szellemet, mint a hatalmat, mert a szellem megújítást, alkotást és haladást jelent. És optimista nem is lehet más, csak az, aki hisz, hogy a történelemben a legnagyobb erő a szellem. Mi zsidók azért tiszteljük olyan fanatikusosan a szellemet és a történelemben a legradikálisabb optimizmust. Aki a nyers erőt imádja, pesszimizmusa van. A gyöngye, aki nem tud binni az emberi-ségben, pesszimista és védi a hatalmat, mert nem tud binni a szellem erejében és meghajol a fizikai túlerő előtt.

Spengler pesszimizmusa azért imperialistikus és azért teszi meg a katonatizmust az emberiség koronájának és a német intelligencia nagyrésze is azért imperialistikus, mert hiányzik belőle a hithez való erő. A mai német ember gyöngye gyökereken tengődik, az élet-tudata bizonytalan, szerencsétlen és tragikus utkereső és egészen képtelen. Mindent tud, csak uralkodni nem. Azért pesszimista és ezért szovinizta is Imperializmusa belső gyöngeségnek

kifejesése. A brutalitással a belső gyöngeget takarja el. Csak az uralkodó parancsa ad neki szilárdsgot.

Esztir tipikus és szimptomatikusan Spengler féle filozófia. Ő is, a német intelligencia is a hatalmat fölébe helyezi a szellemnek. Mindketten pesszimisták és tagadják a történelmi fejlődést, csupán csak azért, mert nem hisznek benne. Spengler álláspontja hamis, ő maga improduktív. Naggyá, alkotóvá, gazdaggá csak az új felé való sóvárgás és az újra vetett hit torni az em-

bert. Az örökös megismétlés dogmája gyöngeget és banalitást termel. Spengler csodálatos szép dolgokat mondott el első könyvében a nyugati kultúra hanyatlásáról, a másodikban már semmitse mondott, amire figyelni érdemes. De a nyugat hanyatlásában hinni lehet még ezután is. El kell pusztulni a nyugati kultúrának, ha Spengler pesszimizmusa és imperializmusa hajszolja meg a németiséget, amely elsősorban volna hivatalva arra, hogy érködjön a kultúra felett.

(I. r.)

HIREK

— Szent Elíz. Lapunkból ma helyszíne miatt Szabó Imre elbeszélése kimaradt.

— Gárdonyi Géza meghalt. Budapestről jelentik: Gárdonyi Géza, a kiváló magyar író vesznap éjjel egy óraker meghalt. Kora óra óta betegeskedett, de nem akarta kezelni magát. Szív-, máj- és vesebaj gyötörte és különösen a vesebaja súlyos komplikációkat okozott. Mindennek ellenére a legutóbbi időkhig nem hivatott orvost. Végül egyik bizalmas orvosbarátja, Sétő Sándor megvizsgálta és baját oly súlyosnak találta, hogy kérte, jöjjön fel Budapestre. Gárdonyi megígérte, hogy egy héten belül felmegy. Pénteken táviratokat érte, de nem akart menni. Most szombaton délelőtt még jól érezté magát, jókedvűen pipázott, de ebéd után rosszul lett. A délutáni órákban látványlag megkötöngyebbült, estére azonban rosszabbodott az állapota és éjjel egy óraker szívgyöngegség következtében meghalt. Gárdonyi Géza évtizedek óta visszavonultan élt Egerben, ahol haláláig osendben, zavartalanul dolgozott. Gárdonyi halálával nagy veszteség érte a magyar irodalmat. Egészzen kivételes egyéniséggel jelentős pozíciót biztosított magának nemcsak a nagyközönség körében, hanem a művészi és értelmi igényekben fejlettebb intellektuális körökben is. Gárdonyi leghíresebb munkája az „Egri csillagok”, legnépszerűbb könyvei pedig a Gere Gábor-könyvek. Gárdonyi kedves, finom író volt, nagy mestere az idillnek és ezért nem is volt túlságosan drámai, de írásaiban valami különös bájj van, amely annyira emberi, annyira a magunké, annyira örök, hogy megfog mindenkit, aki olvassa.

— Doktoravítás. A múlt héten tartották meg az új tanév első avatását a Cluj-i román egyetemen. Ez alkalommal Farkas Ernő, Gara Ödön, Gerzon Samu és Weitzner Imre lelkes elnöksége elvtársainkat avatják az összes orvostudományok doktorává.

— Hazatérnek az orosz emigránsok. Belgrádból jelentik: A szovjet ismeretes rendelkezése folytán most a keleti államokban levő orosz emigráció likvidálására kerül a sor. Nehány napja érkezett Sziófiába Kolzev szovjetki küldött, hogy az ottani emigránsok hazaszállítását megszervezze. A Bulgáriában élő orosz emigránsok kilencven százaléka hazaszállítását kérte. A múlt héten már felindult az első repatriáló csoport. Kolzev Sziófiából Bécsbe teszi át székhelyét, de átutazás közben Belgrádban is kiszáll néhány napra, hogy a bulgáriai mintára megszervezze a visszatérést. Arra a hírre, hogy Nanson és Csicserin között megegyezés jött létre, a Jugoszláviában élő oroszok között erős mozgalom indult meg az Oroszországba való visszatérésért. Az ország minden részéről ezerszámra érkeznek a kérvények a belügyminiszterhez, aki naponta tíz-husz hazautazási engedélyt ad ki. A német kormány értesítette a jugoszláv kormányt, hogy egyetlen olyan orosz menekült átutazását sem engedje meg, aki a cári követtség utóval utazik. Németországon keresztül csak a bécsi szovjetkövetség utóval utazhatnak az orosz menekültek.

— Két hétre beszüntették a berlini „Rothe Fahne” megjelenését. Berlinből jelentik: A rendőrfőnök a köztársaság védelméről szóló törvény alapján két hétre beszüntette a „Rothe Fahne” című kommunista lap megjelenését.

— Zsidó estély Mezötelegden. A Zsidó Nemzeti Szövetség mezötelegdi helyi csoportja a „Körösvölgyi szálloda” nagytermében nagyon szépen sikerült műsoros estélyt rendezett szombat este a Zsidó Nemzeti Alap javára. Az estélyt Feldmann Sándor szállodatulajdonos igaz zsidó érzéstől áthatott prólogja vezette be. Magánszámokkal kiváltak Fuchs Böske, valamint Schwarz Károly és Szabó József. Az estélyen felülfizettek id. Lindenfeld Miksa 200 lei, ifj. Lindenfeld Miksa, Fenyvesi Ferenc 150—150, Rehberger igazgató, Ritter Albert, Feldmann Sándor 100—100, Melchner Elek, Östreicher Ede, Farkas Ignác, Glöck József, Molnár Hermann 80—80, Baka Béla református lelkész, Schwarz Zsigmond és Krausz Mihály 60—60, Besser Hugó róm. kat. plébános, Márton N., Sücs Samu, dr. Grünbaum Lipót, Lukács Lajos, Goldstein Ferenc, Marosán János 50—50, Schwarz Mór, Gándor János, Kleinic Tivadar 40—40 lei, valamint kisebb felülfizetésekből 485 lei, melyekért ezután is köszönetet mond a rendezőség.

— Kilencvenháromezilliós bélyegjövövedelm egy hónap alatt. Bukarestből jelentik: Októberbéli bélyegjövövedelméből az állam szeptemberi bevétele 93 millió 889.020 lei volt. Ebből az összegből 17 millió 338.950 lei folyt be Erdélyből. A költségvetési év első felében, vagyis április elsőjétől szeptember 30-ig az egész bélyegjövövedelm 480 millió 892.447 lei volt.

— Nemzetközi boxmérkőzés Budapest. Budapestről jelentik: Szombat este tartották meg a városi negyedik körkörös az első professzionista nemzetközi boxmérkőzést, óriási érdeklődés közepette. Milton Róbert magyar és Jenecsek Rudolf osztrák nehélsúlyú bajnokok mérkőztek először. A negyedik körben az osztrák bajnok az orrán megsérült és a küzdelmet feladta. Utána Róssa Jenő magyar és Hans Péter osztrák könnyűsúlyú bajnokok mérkőztek. A második körben Hans Róssának állítólag szabálytalan ütése miatt elterült. Egy peronyt esünet után folytatták a mérkőzést, holott a szabályok értelmében Róssát vagy disz kvalifikálni kellett volna, vagy győztesnek kihirdetni. A további körökben Hans Róssának és rutinjobbnak bizonyult, míg Róssa nagyobb technikaiával rendelkezett. Hanát erős orrvérzésre készteti. Az utolsó két körben Róssa Hanát kétszer leütötte, de tíz másodpercen belül talpraállt. Az utolsó körben Róssa erős egyenes ütessel a ring szélére lendítte Hanát, amit csak menagerje tartott vissza a kieséstől. A bíró Róssát hirdette ki győztesnek. Az osztrákok óváására a pontozó bíró írásai átvizsgálása után megállapították, hogy mindkettő negyvennyolc pontot kapott. A mérkőzés így eldöntetlenül végződött. Róssa ötven ezer koronát, Hans hárommillió osztrák koronát kapott a mérkőzésért.

— Középkor az Elba mentén. Hamburgból jelentik: Freiberg közelében az Elbán legyőztes rablók megtámadtak egy szállítóközözet. A kapitányt súlyosan megsebesítették, a matrózokat megkötözték és a hajót kirabolták. A rablók a kifosztás után zátonyra vitték a hajót, ahol elcsúszott.

— Kovács Jenő fiatal rajzoló-művész, Major szűtványa, most tért vissza nyugati tanulmányújáról. 31 éne este a Központi Télikertben karrikaturajzoló esélyt rendez. A tehetséges művész első kolozsvári nyilvános szereplése iránt nagy az érdeklődés.

— Megint megráguít az Orient-expressz. Bukarestből jelentik: November elsőjén újból megváltoznak a keleti expressz előosztályú menetdíjai és pedig: Arad—Budapest 48 60, Arad—Páris 398 88, Arad—Wien 155 60 frankba kerül. Brassóból Pestre 128 40, Bécsig 236 30 frankba kerül. Bukaresttől Pozsonyig 242 10, Budapestre 158 50, Londonig 716 41, Münchenig 361 10, Párisig 508 28, Bécsig 266 40 francia frank egy jegy, amelynek árában a tíz kilogramig terjedhető közepodgyász szállítási díja is benne van.

— Tavasszal rendezik a kisajátított földek birtokjogát. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi miniszter tudomására hozta valamennyi járásbírósnak, hogy a kisajátítási bizottságok élére segédtitkárokat ne küldjenek ki, hanem a bírák személyesen vezessék a munkálataikat. Csak abban az esetben elnökölhet segédtitkárság a kisajátításoknál, ha a bírói állás üresedésben van, vagy ha a bíró szabadságra utazott. A vármegyei prefektusokhoz intézett körrendeletében a miniszter elrendelte, hogy mindazok a falusi gazdák, akiket a földosztást ellenző bizottság törölt, a kisajátítási táblázatból, nem művelhetik meg a már átadott földeket tavaszig, amikor az agrár-bizottság véglegesen eldöntheti, hogy az illetéket jogosan törölték-e a névsorból, vagy sem.

— A zsidói hitközség új előjárósága. Zsidóiról jelentik: Az itteni ortodox hitközség folyó hó 17-én tisztújító közgyűlést tartott, amelyen az új előjáróságot a következő tagokból választották meg: elnök lett Szobel Mór, alelnök Janovits Emil, gondnok Salpeter Mór, al-gondnok Gross József, ellenőr Wohlberg Cwi, pénztárnok Komornik Chaim, talmudóra-elnök Wohlberg Izidor, chevra misnajt Grosinger Simon.

— A zsidó munkásság helyzete Palesztinában. Bécsből jelentik: A palesztinai munkásság egyik vezetője mostanában Bécsben tartózkodik. Egy újságíró előtt a munkásság a palesztinai munkásság helyzetéről így nyilatkozott: „Az utolsó időben meglehetősen megbízható statisztikát készíttettek és ebből kiderült, hogy az országban tízezer zsidó munkás él, akik között munka nélkül alig van valaki. Közvetlenül a szülőzsegyetlen egy sem szorul. E statisztika alapján a munkásságot a zsidó nemzeti tanács úján felkérte a kormányt és sir Herbert Simmel kormányzó, hogy újabb h romozó zsidó munkás számára tegye lehetővé a bevándorlást, mint-hogy a munkaerőben hiány van. A memorandum bitosítja a kormányt, hogy ezek a munkások megörkésük után azonnal munkába fogask állani.

— Eredményes földgázkutató Baja mellett. A bécsi magyar követséghez érkezett hivatalos értesítés szerint Magyarország területén, Baja városa közelében nemrégiben megkezdett kutató farások gazdag földgázforrásokat fedtek fel. A kibányászási farásokat rövid időn belül megkezdik.

— Olaszország gazdasági válsága. A legutóbbi politikai események miatt — mint Bécsből jelentik — Olaszország gazdasági helyzete még inkább rosszabbodott. A kéntermelés óriási nehézségekkel küzd. Száz ezer tonna kén haver a raktárakban, mert nincs vevője. A kamara most százhuszmilliót szavazott meg ennek az iparágak a segítésére. Nem különb a hajóépítő magánvállalatok helyzete sem. Míg a háború előtt tíz ilyen cég évente nyolcvan ezer tonnát produkált, ma 27 hajógyár van, amely negyedmillió tonnát tartalmat képes előállítani. A kereskedelmi flotta hárommillió tonnát képvisel, de súlyos válság fenyegeti ezt az iparágat is. A gyárosok azt követelik, hogy az állam újabb negyven ezer tonnát rendeljen, mert különben kénytelenek lesznek munkáikat elbocsátani. Olaszország kereskedelmi flottája azonban most is túlnagy már és így az új hajók használaton kívül ma

radnának, de meri a kormány nem akarja, hogy több ezer munkás kényerét veszítse, viszont kidobnivaló pénze sincs, a legnagyobb zavarban van, hogy mikép lehetne ezt a problémát megoldani.

— Új üstökös fedeztet fel. Hamburgból jelentik: Az itteni csillagvizsgáló állomáson dr. Baade asztronómus új üstökös fedeztet fel, amelynek a pályája délkelet felé irányul. Az új üstökös 11.5 nagyságu és csak erős távcsövel látható. Dr. Baade az új üstökösnek az „1922c” elnevezést adta.

— A győztes Anglia. Londonból jelentik: Angliában a munkanélküliség száma október közepén 332.500 volt.

* Orvosi hír. Dr. Faast György röntgenológus—belorvos rendelését Cal. Regels Ferdinand (volt Wesselényi Miklós u.) 31. szám alatt újból megkezdte.

* Favorit az előkelő világ pezsgője. Mindenki kérje a legjobban favorizált pezsgőt.

* Előfizetők figyelmét ezúton hírvik fel arra, hogy előfizetési díjak inkassálására kizárólag a tanyai jogosultak:

Gross Henrik, Hirsch Manó, Siegelstein Géza, Simon József, Schwartz Slomó, Somogyi Márton tisztviselőink, Mendelsohn Mózes Huodin ideiglenes megbízott, az Új Kelet főkibányászata Oradea Mare, a Kelet Hirlapiroda Arad és az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Központi irodája által eddig is megbízott és újabb felkért irak.

* Értesítés. A Dick Jakab és Fia cég Cluj város Állami és városi tisztviselőnek október 31-ig rendkívüli árbán hirdetett nagy alkalmi elárútlását a cég rendkívüli nagy vesztesége dacára felsőbb kérsre igazolvánnyal ellátott tisztviselőnek, valamint az erdélyi és bánáti újságírószervezet kolozsvári csoportjának igazolt tagjai részére, hogy áldozatkészségének ismét bizonyosságát adhassa, november 15-ig meghosszabbította.

KÖZPONTI TÉLIKERT

MYRIAM BARKA, és TEDDY az „OPIUM-TANGO” keleti táncduett és az új sláger-műsor! Kezdeté este 9-ker. Lloyd 1014

DEUTSCH & BRAUN

textiláru nagykereskedése
Tg. Mures - Marosvásárhely Főtr 52.
(Rendőrségi palota mellett) Telefon interurban 273

Megnyilt a Megnyilt
Safruth Zsidó
Kölcsönkönyvtár
Előfizetési díj 25 lei havonként

Előfizetés és könyvkladás reggel 8-tól este 7-ig a Safruth Zsidó Könyv- és Papirkereskedésben, Cluj, Wesselényi M. és Szép-utca sarok. 4992

Cacaovaj, Cukorkásüveg és zacskó

érkezett Lusztig és Nussbacher cukorkaraktárába Cluj, Calea Reg. Ferdinand (v. Ferenc József-ut) 31

Sport hírt-
szórt **Áruház**
Arad hírt és hírtszórtgyár lerakata Cluj, Wesselényi-utca 16.

! Hírt hírt, szetterek hírt ruhák, harlaaya és hírt szórt gyár! Ártan hoptat.

IRODA

a Kac

Az „U

Gond egy lépés melyet meri vért meke. N tétlig: a gyobb pr kettő k emberi u. A és a felt meddő e A népek a gondol gondolat tati. Ami vagy elő van, a k molhoz szok hőse mét felb rása és el, az élt régi ép hűből v felünk h. Mert ilye utat a go

A zsidó az ut. szivtása, környezet, és tere és álmód felejtette akkor is hogy cse dig egyát tudott m és ezar n a gondola utak elm talgia hor van a zsidó lasztó lev természet az örökös kereséba zsidó gon

Meir j szűh hely egy kezdő. „Uj Zsidó mélyesége talmudista képzeldés könyvek dák és sz őt kielégít valamint, volt száva fősos fog kül a val jertel.

— It mondani hajolva.

Meir és elidul lami, meg héberes, resté nyu domány o filozófiat hallgatott zsidóság ortodox mitsió b nozó cíe sett, nem

— Ez keseredett száltak é almok. Er zsidó valós

Felvo dóság, me racionaliz ellentmon vezetével, nökeivel

IRODALOM - MŰVÉSZET

Szokolov

a Kadima Könyvtárában

Az „Uj Zsidó” megjelenéséhez

I.

Gondolattól a tettig: azt hinnéd, egy lépés csupán, arasznyi távolság, melyet könyved iv hidál keresattól, mert vérokonok ok: atya és gyermek. Nagy tévedés. Gondolattól a tettig: az élet és az ember legnagyobb problémája. Az ut, amely a költő közt vezet, a legmeredekebb az emberi utak között: a forradalmak útja. A cselekvés maga forradalom és a tett: lásd a gondolatok és meddő elhatározások béklyója ellen. A népek története nem is egyéb, ut a gondolatától a tettig, birkózás a gondolat, míg körbebban belőle a tett. Amikor rabságba kerül egy nép, vagy sírád és ereje hanyatlóban van, a küzdelem valóságából az álomhoz menekül, képzeletét távoli époszok hősei népesítik be. De ha ismét felbuzog benne az élet friss forrása és a lelkeket új vágyak töltik el, az álomok tetekké sűrűsödnek és a régi époszok hősei eljönnek köztük, hűből vérből való alakot öltének és valink hadakoznak a seregek élén. Mert ilyenkor teszi meg a nép az utat a gondolatától a tettig.

A zsidó népnél különösen nehéz ez az ut. A diaszpóra évezredek pesszimitása, a kiszakítotttság földből, könyvesből, elvették tőle a cselekvés teremtő készségét, tépelődő és álmodozóvá tették. Egészen elfelejtette már, mi az cselekedni és akkor is álmodott, amikor azt hitte, hogy cselekszik. A gondolat mindig egyben vajudott, de a tett nem tudott megszületni. Ezer formában és ezer módon kereste az utat, amely a gondolatától a tettig vezet, de az utak elmosódtak az ezeréves nosztalgia homokjában. Most újra uton van a zsidó nép. A régi álomok fulasztó levegőjéből ki akar jutni a természetes, friss valóságba. Ebben az örökös és meg nem szűnő utkeresésben egyszer mégis eljut a zsidó gondolat a zsidó tettig.

II.

Meir jóhírű fiatal bachur volt, zsidóhelye béth-hamidrasjában — így kezdte Szokolov kis könyvét, az „Uj Zsidó.” — lelkes, rajongó és mélylegesen vallásos érzelmű fiatal tudmudista. A megcsúszó érzések és képzeltései világában élt. De a könyvek és kommentárok, a legendák és szent fölírások nem tudták őt kielégíteni. Nyugtalanul keresett valamit, amiről azonban neki sem volt seavakkal körülvonalozható, világos fogalma, de érezte, hogy enélkül a valami nélkül minden befeljen.

— Itt valami hiányzik — szokta mondani a régi kommentárok főé hajója.

Meir elhagyta a béth hamidrast és elindult, hogy ott a hiányzó valamit megkeresse. Elment a fiatal héberes, a „maszkim” kősz, felkereste nyugaton a „modern” zsidó tudomány otthonait, egyetemekre járt, filozófát és természettudományokat hallgatott, megismerkedett a reform-zsidóság törekvéseivel és vitákozott „ortodox teológusokkal”, a zsidó misztio hveivel és hangosan szóvaló cionistákka. De amit keresett, nem találta meg.

— Ezek a tanok — mondja elkeseredetten — mind töredékesek, kuszáltak és lényegtelenek, mint az álomok. Én igazi teteket akarok, nagy zsidó valóságokat.

Felvonul előtte az egész mai zsidóság, meddő rajongásával és frivol racionalizmusával, szétszakított és ellentmondó céljaival, szerfele szervezetével, papjaival, hitközségi elnökeivel és hivatlan politikusaival.

Mindenütt ugyanaz a sivár, jövő-nélküli kép. Resignáltan állapítja meg: „Ezek a zsidók itt körülöttem, ezek a Kohnok, Lévik és Israelek: nem nemzet. Olyanok mint egy hirlap, a napi mozgalmak hányják, vetik őket.” Sok éven át keresi Meir hasztalan a zsidó igasság útját. A hangos, iránytalan ztravában azonban egyszerre megszólal benne valami: „A vérem, a vérem az ősz hazánk után kiáltoz.”

Meir Palesztinába megy, földművelő lesz és családot alapít. Itt a csendes, munkás környezetben megtalálta Meir, amit oly sokáig keresett, a „nagy zsidó valóságokat”. Mik azok a nagy valóságok? Egy farmer, a felesége, két gyermeke és mindenekelőtt az, hogy ezek mind otthon érezték magukat. A tépelődő, utkereső Meir nyugodni bölös lett.

— Mi az, hogy zsidóság? — kérdezi. A Biblia egyszerű, praktikus, igazán bennő élte, miként az magában a Bibliában van.

Meir boldog. Türelmes munkával házat épít és a szikkadt földből kikényszeríti az áldást. Már nincsenek lánogó, keserű problémái. A maga részére megoldotta őket.

— Itt nem vagyok többé doktriner, — mondja megelégedetten — ódon alav, poétikus figura, oitátum, se ábránd, itt barátságos munkálkodásban, életküzdelemben, a föld fiaik között ember vagyok.

Meir eljutott a célhoz. A zsidó gondolatot tette vállotta. Ő az új zsidó.

III.

Az utkereső Meir történetét mondja el Naohum Szokolov az „Uj Zsidó”-ban. Zavarban lennék, ha meg kellene határoznom, milyen az „Uj Zsidó”. Regény, prózai költemény, tudós tanulmány, vagy politikai vitairat? Mindenkiből van benne valami és az egészből mégis egységesen sugárzik Szokolov egészen hivatásos írói egyénisége. Mert Naohum Szokolov, a kiváló cionista politikus, a „zsidó nép külügyministere” (ahogy őt ma már nevezik), egyben az új zsidó irodalom egyik legtehetségesebb művelője is. Szokolov meleg költői lélek. Aki látta őt és hallotta beszélni meleg, légy hangján, finom, szelletes modorában, annak éretnie kellett, hogy most nemcsak politikus beszélt, de költő is. Ebben a pompás kis könyvben a költő Szokolov mellett megszólal a politikus Szokolov is. És a költő megejtő hsmóciában olvad össze. Az olvasó úgy érsi, hogy Meir-ben, az igazságkereső tudmudistában, Szokolov önmagát rajzolta meg, vagy talán az egész küzdő új zsidóságot.

Szokolov könyve mellett nyitja meg a Kadima Könyvtár sorozatát. Sas László, a könyvtár szerkesztője finom érzékkel állította ezt a könyvet a Kadima könyvek élére, mert ez a könyv nagy belső értékei mellett program is egyben, programja az új oélok felé haladó, küzdő, modern zsidóságnak. A Kadima Könyvtár pedig az új zsidó irodalom és műveltség terjesztője akar lenni a magyarországi zsidóság körében. Olvó és csinos kiadványaival hozzáférhetővé akarja tenni az új zsidó szellemi produktumait azok számára is, akik a drága könyvek elől el vannak zárva. Ennek a magas célnak méltó beköszöntője Szokolov könyve. A tökéletes fordítás Giszkalay János munkája, a művészi címlapot Wittmann Sándor tervezte. Egészen bizonyos, hogy a Kadima Könyvtár rövidesen a legnépszerűbb olvasmánya lesz a zsidó családnak és a művelt nagyközönségnek.

Marton Ernő.

Körbe-körbe

(Éjjeli bemutató a Magyar Színházban.)

A híres, sőt hírhedt Schnitzler-darab, amely annyi külföldi és utóbb már helyföldi színpadon botránkoztatott meg a prudériát, Kolozsvárt b j nélkül keresztülfeszött. Nem volt különösebb megrökönyödés, legfeljebb csalódás. Sokan borsosabb darabot vártak. És kaptak a diszkreditált Reigen helyett egy diszkre-

zált Raigent. Janovics Jenő rendezése a lehetőségig eltüntetette mindazt, ami a nyárspolgári iálságnak bántó lehetne. A darab különben nem túlságosan érdekes. Mondhatni, unalmas. Egészen sor változó jeleneteken keresztül ugyanaz történi, ugyanugy, ugyanolyan hatással színjátszóra és nézőre egyaránt. Amikor Schnitzler ezt a művét, mintegy tizenöt évvel eselőtt megírta, nyilván nem is gondolt a színpadra. A meglátásai jók, schaitzleriek, de azóta már sokkal kisebb írók, sokkal mélyebbre hatoltak ebben a férfi-nő-tusa megrajzolásában. A színészek különben igen szépen oldották meg feladataikat, a rendezés jó volt s a diszkretizálás modern és stilszerű.

Gott, Mensch und Teufel

(Dráma 4 felvonásban, prólógussal)

Írta: Gordín, először adta a Habima Kolozsvárott, 1922 október 28-án.

Dráma, amelynek alapszémje a bibliai drámai költeményhez, Hióhhoz, vagy a Fausthoz hasonlít és motívumaiban hol ezeknek, hol Hauptmann Takfcsinak, egy-egy motívumára vélünk ráismerni.

Az előjáték: Az Ur sergesszámlet tart mennyei szolgáin. Hove, vöjchje, azz: Örökkévaló megszólítással üdvölik. Megjelenik a Sátán. Az Ur megkérdezi tőle, mi újat látott az emberek között? Semmit, — hangzik a felelet. Folytatják tovább kisedet játékaikat, gyermekek hű:ágaikat, istenek szeretőnek lenni. A botor hiúk! Mert nincs öröm, ahol nem lakozik bu, nincs ott megértés, ahol egyenletlenség nincs. Nincs győzelem, ahol nincs küzdelem és nincs leküzdés, ahol nincsen vágy. Az emberek nem tudnak istenekké válni, emezek pedig nem akarnak emberek lenni.

— Látad-e szolgámat, Cheskelet, a dorovait, aki jámbor, igazságos és istenfélő és makula nincs rajta.

— Igen, mat nem kísértették meg, de add csak kezembe...

— Mivel fogod őt megkísértetni? — hangzik az Ur szava.

Jóbot szenvedések érték, doktor Faust rövidlejárata érzéki gyönyörökre: adta el lelkét. Az első megsejtta a zsidó, a másodikat nem vásárolta meg ilyen drágán. En pénzei (a modern dámonnal) fogom megkísértetni. Az Ur erre kezébe adja és a Sátán munkához lát.

Az első felvonásban Cheskele szegényes szobcskájában vagyunk. Chanukka-est. Ő: gyeriya ég a szobájában és Cheskele a hegedűhöz nyul és elírja, elfátsza a zsolárt: „Ha az alvilág árnyában járnék is, nem félek a gonosztól, mert Te velem vagy”. Nyilik az ajtó és belép rajta Uriel Mázik (mázik — háberül megromtó) modern sorsjegyűnök meszkájában. Sorsjegyet ajánl, amellyel 50 000 rubelt nyerhet.

A következő három felvonás Cheskele most már gazdagon berendezett lakosztályában folyik le. Megnyerte a főnyereményt és táleszgyrát nyitott üzletlátszával, Uriel Mázikkal. Látszólag még mindig istenfélő és altruistikus célokat követ, de az önzés már maga alá gyűrte. Öreg feleségét, nem kis vívódás után önmagával, altaszítja magától és helyét fiatal usokahugával (aki pedig egy félig-meddig jébarátja fiának, a fiatal taksz-szövőnek volt a menyasszonya) pótolja. Megokolás: 22 évi frigyük gyermektelen maradt és így tulajdonképpen vallási parancsot teljesít, amiddő fiatalabb, termékenységre képesbb nőt vesz helyébe.

De a pénzzel nem a boldogság, hanem a bu, a gond, a visszavonás és lelkiismeretfurdalás költözik be a házába.

A szegény Cheskelet mindenki becsülte, a gazdát, a szikkelt és önzőt, mindenki megveti. De az elalót, helyesebben mesterségesen elpatott lelkiismeret irózatosan meg-

rázó erővel ébred fel. Látja az úrt, a szivek tagyát. Az ő lelke pedig forr, mint a katlan. Csak egy brutálisabb kiváltó okra van még szükség. Nem kékik soká. Legjobb barátja fiát, aki felesége nővérét vette el, halálra sebzti az ő gyárában a gép. A szerencsétlen apa öröngve rohan be, arcába dobja a munka közben fia vérével beszennyezett tuleszt.

A rettenetes büntudat alatt összerőt emberben felülrik a régi melódia: „Ha a halál árnyában járok is...” Utoljára nyul a vonóhoz és utána egy hirtelen rohamban felkötö magát pénzszekrényére a véres tuleszal.

Mostani és elráit felesége egyetlen sikollyal vetik magukat a tetemre, betakarják a tragikus tuleszszel és a Sátán újra a szin elé lép. „Te! a pénzszekrénye, — mondja — mégis eldobta magától az életet. A pénz nem boldogít! Hatalmam korlátolt, elvesztettem a játsszmat.”

Az előadás, hála a színészek kitűnő munkájának, komoly készüldéseinek, nagyhatású volt. A prólógushoz hiányzott a megfelelő szcenarizálás, amely a Biasini színpadján technikai lehetetlenség és így inkább csak jeleszo volt. Sramern a főhöz nehéz szerepében, Sramerné (második feleség) és Rabinovitzné (első feleség) különöek voltak. Waldberg, némi tulzást itt-ott leszámtra, elsőrangut nyújtott; a Batschen nehéz szerepében. Itzkovits új, az intrikus szerepében mutatkozott be előayósen, noha a kellő hangot és kifejezést nem mindenütt találta el megfelelő mérvben. A többiek is szokott jók voltak.

Fidens

Minden rosszakaratu hirtérjesztéssel szemben száz és száz ismerőse megmondhatja, hogy a

SIPOS JENŐNÉL

vásárolt női és leánykaruhák divatosak, olesók és szépek

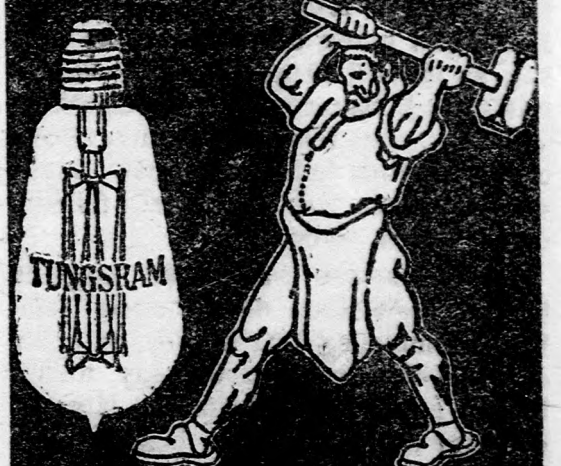
Moldován

nőt divatterme átközlőzött

Főtér 10.

Angol és francia munkát legujabb divat szerint előngős árakon és pontosan készít. Lloyd 1083 4986

TUNGSRAM



A LEGTARTÓSABB ÉGŐ

kormány nem er munkás ke- ont kidobnivaló yobb zavarban lehetne est a

eztek fel. Ham- itteni csillag- dr. Bmade ass- t fedezett fel, délkelet felé

és 11.5 nagy- vcsővel látható, üstökösnek az ita.

gla. Londonból munkanélküli n 382.500 volt.

Fasat György os rendelését d (volt Wesse- ám siatt újból

6 világ pezs- e a legjobban

mét ezton hiv- etési díjak in- alantiak jo-

Manó, Siegel- szesf, Schwartz tisztviselőink, din ideiglenes fiókiadóhiva- let Hirlapiroda Zsidó Nemzet- je által eddig felkért irak.

Jakab és Fla sa városi tiszt- rendkívüli Ár- mi elárnítását vosszteregé da- solványunál el- mini az erdélyi ket kolozsvári gjai részére, ismét bizony- 15 ig meg-

LIKERT TEDDY az leti táno- r-műsor! Lloyd 1014

BRAUN kedése ely Főtér 52. Telefon terurban 273

Megnyilt Zsidó nyvtár havonként

reggel 8-tól nyv- és Papir- ényl M.- és 4991

reg zacskó Nussbacher Celea Reg. zeef-ut) 31

ruház ár kerhata utca 16.

svetvarek arlanyo és ti gyári pphatá.

SPORT

Nagyvárad - Kolozsvár 2:0 (1:0)

A két rivális város reprezentatív csapatának hatodik mérkőzése is Nagyvárad győelmével végződött. A győzelem az előmérkőzés után nem meglepés. Várad technikailag jobb volt ugyan a kolozsvári tizenegynél, de ennek ambíciója és lelkesedése eredményesebb, hogy a játék a legnagyobb részében a vendégek térfelén volt a labda. A kolozsvári csapat általában frontban volt és csak a csatársor teljes csődjének tulajdonítható, hogy eredményt nem tudott elérni. Nem zavarja kritika, hanem inkább tanulság gyanánt kívánjuk megjegyezni, hogy a legnagyobb hiba volt Kolozsvár egyetlen gólképes csatárának, Bornsteinnak ismeretlen befolyások alapján történt kihagyása a csapatból.

A játék lefolyása.

Mindkét csapat a váránapi szünet után közölte felállításában lép a pályára, csak az elkészült Marosinkievics helyett játékos Süllyi jobbfeleket. A játék első percben Kolozsvár vérmesül támad, majd váltakozó mezőnyjáték. Lassan kibontakozik Várad technikailag felénye. A vendégek biztonságosabban mozognak a sáros, felszánt pályán. A 8 percben Zsiga, a jobbselel lefut, Jakobi és Csöves összefutnak, a szabadon maradt labdát Ströck Rónaihoz juttatja, aki védhetetlenül a góiba vágja. A gyors eredmény nem csökkenti a kolozsváriakat. Egyik támadást a másik után vesztik, fedezetoruk valóságos féltékeny a csatársor, de a stációk kések a beadvásokkal és a belső csatárak mindent elombinálnak. Székely és Bartha pedig mindent mentenek. Kolozsvár támadásainak sorozatát ritkán szakítja meg egy-egy nagyváradi támadás, amely azonban minden alkalommal nagyon veszélyes a minden helyzetből gyorsan lövő csatársor, valamint bizonytalan hátvéddek miatt.

A második félidőben nem változik a helyzet. Egyik támadás a másik után és egyik gólkick a másik után következik Nagyvárad ellen, de lövés kapura egyáltalán nem ment. A 11. percben Rónai egyéni játékkal és Csöves hibájából másodszor is védhetetlenül helyezi a labdát a kolozsvári kapuba. 2:0. A mérkőzés elvesztett! A mieink továbbra is támadnak, számos meleg helyzetet teremtenek az ellenfél kapuja előtt, egy lövés is akad, az is kapufára megy. Várad túlerősen kezd játékosai, Kinigli hátulról meggrúzza a centerfalnak előrukkolt dr. Hirschet, mire a bíró hiállítja. Az utolsó alkalom gól elérésére a 37. percben van, amikor Rosenberget biztos lövőhelyzetben oldózzák. A bíró — általános meglepetésre — nem ítél tizenegyeset. A tempó mindinkább lazul, a csapatok kifutadnak a mérkőzés Kolozsvár újabb vereségével végetért.

A játékosokról

A kolozsvári csapatnak — mint már említettük — a csatársor volt a leggyöngyösebb része. Egyedül Guga vált ki fáradszertalan agilitásával és szökötésével, de a lövéséssel ő is adós maradt. Nyul és Raduch addig állították a labdákat gyors centeresek helyett, míg az ellenfél fúrge hátrédei lesse-relték őket. Rosenberg is gyöngyöbben szerepelt, mint tőle megszoktuk, Boudicost azonban teljesen formán kívül volt és helyén más csatárral feltétlenül győztünk volna.

A fedezetor nagyjában megállta helyét. Végh Kami nem klasszis játékos, technikailag sem kiváló, de agilis volt. Jakobi megállásolt, hogy utóbbi időben kevés erős mérkőzést játszott, de azért a csapat egyik legjobb embere volt így is. A két hátréd nem volt a szokott jó. Szatmári néhány

pompás védéssel bebizonyította nagy klasszisát.

A váradi csapat lelke és a mezőny legjobb játékosai Rónai volt, aki Drecherrel együtt rendkívül veszélyes volt mindvégig. A csatársorban még Zeiga produkált néhány szép lefutást, míg Ströck II. formán alul szerepelt. Micsicai nem mutatott sokat. A fedezetor volt a csapat gyengéje. Kinigli távol áll tavasszi klasszisformájától, Raduchiner saúrke, Körösi rossz. Bartha és Székely, a két hátréd, biztosan vert vissza minden támadást. Főresztük van a nehezen kivívott győzelem. Ströck I-nek a kapuban semmi dolga sem volt. Székely — a volt magyar válogatott — korrektil, de hibásan bírskodott. Egy kétségkívül tizenegyes meg nem ítélése miatt a sovány kolozsvári község parás tüntetést rendezett ellene.

A mérkőzést, a csunya idő dacára, 3000 ember nézte végig.

Temesvár - Arad 5:0 (4:0). A két régi rivális újabb mérkőzést Temesvár abszolút biztosan és fölényesen megnyerte. Temesvár csapata, melynek gerincét a Kiszai játékosai képezék, klasszissal jobb volt bár az aradiak is sokat támadtak, kétség egy pillanatra sem tehetők a győzelem.

KÖZGAZDASÁG.

Románia piaca októberben

— az Uj Kelet tudósítójától —

A bukaresti francia kereskedelmi hivatal holnap megjelenő közleményében a következő képet adja a román piacról októberben:

A helyzet nem sokat változott a múlt hónaphoz viszonyítva. Ugy az importban, mint az exportban a piac továbbra is nagyon lanyha maradt. A balkáni események, a súlyos pénzügyi helyzet, a bankok kamailábemelésé még fokozta a kereskedők tartózkodását és elővigyázatát. A vámnéhezőségek, a drágaság letörését célzó tilalmak teljesen elkedvetlenítették és elriasztották még a legbáttrabb kereskedőket. Legszembetűnőbb momentum a német és osztrák ipar versenyé a fémárupiacon és ezzel kapcsolatban az a tény, hogy Erdély és Bánát ipara hovatovább Franciaország felé gravitál. Fát és állóalut leginkább Törökországba és Görögországba exportálnak még, de nem nagy tételekben. A gabonapiac már valamivel élénkibb, de messze mögötte marad a lehetőségeknek. Még kell még emlékeztünk a kormány rendszabályairól, amelyekkel a román tőke befolyását akarja megerősíteni a csatolt területek vállalataira. Vég-eredményben mondhatni, hogy a piac általában stagnál. Semmi sem történt, hogy a kereskedelmi élet fellendülését elősegítsék. Behozatal hitel nélkül és az export hiánya miatt semmi jövedelem: ez az a cirkulusz viciózus, amely kerékkötö a román piacot.

A jelentés azután nplózerően beszámol a piac jelenségeiről. A behozatalra nagy befolyással volt a cseh korona árfolyamának emelkedése, de redukálták a forgalmat a keleti események is. Textiláruban általános áremelkedés volt. A gyarmatárunk is drágának, különösen Bukovinában. A fémiparban nagy szárhány mutatkozik, főleg a bánáti gyárakban. Meglehető aktivitást mutat a német mezőgazdasági gépek behozatala Konstancaán át.

A kivitelben nemcsak a török események, de a kormányintézkedé-

A játék elején különben az aradiak voltak fölényben, lassankint Temesvár is felvonul. A 23 ik percben Temesvár kornert ér el, melyet Tóth-B dő kapura fejel s a labda Singer hátréd fejéről a góiba pattan. Az eredmény felvillanyozza a temesváriakat, akik egymásután veszélyes nélvészélyesebb támadásokat intéznek. A 25 ik percben Bartolf hibájából Frech lö gólt, a 30 ik percben Matek, a 39 ik percben pedig Szilágyi 4:0. A második félidőben a tempó alábbhagyott. Arad is gyakran szóhoz jut, de belső csatárai — mintha Kolozsvárt végezték volna a futballiskolát, — mindent elombinálnak. Temesvár a 40 ik percben Frech egyéni lefutása révén az ötödik gótt éri el. Nagy Lajos kifogástalanul bírskodott.

A marosvásárhelyi mérkőzések a felázott pálya és esős idő miatt elmaradtak.

A Haggibbor választmányi ülése. November 2-án, a üttörtökön este 9 órakor tartja meg a Haggibbor új választmánya ezúttal első választmányi ülést a Park-kávéház emeleti ülőterében. A választmányi tagok ezután hivatalnak f. l. hogy az ülésen pontosan megjelenni sziveskedjenek.

sak is akadályozzák a tranzakciókat és lehetetlené teszik az exportot. A sertéskiviteli tilalom például teljesen szüntel a korlátozások miatt, de más állóalut kivitele is csökkent. A temesvári nagy ősz állatvásárrban egy pár ökör 10—16 ezer leiert kelt el, egy tehénért hatnyolc ezer leit adtak, a ló ára tíztizenkétezer lei, a nyersgyapjú kilogrammáért 140 lei volt. Az export inkább Törökország és Görögország felé volt elég aktív Konstancaán át.

Nagyon gyenge a bánáti fakivitel a termelők közötti platform hiánya miatt, de Brailában meglehetősen aktív. A gabonakivitel némileg javult Brailán át. A szárított fűszerek exportjára vonatkozólag a jelentés megjegyzi, hogy a termés általában rossz. A kivitel szinte teljesen szüntel Konstancaán és Brailán át. Azáltal gyümölcsre viszont némi vonó, az ár-emelés és a szállítási nehézségek miatt. Szilvában volt egy kevés kivitel Brailából.

A pénzügyi helyzetet illetőleg általános pánhiány szelalható a emiatt teljes enerváltság mutatkozik a téren. A szállítási viszonyok sem mutatnak javulást csak Temesvár környékén, de még inkább Kiseneben. Temesváron egy olasz szállítási vállalat létesült. Az ipar terén főleg a kisipar mutat nagy aktivitást. Több üveg, szappan és más gyár létesült az országban.

Belföld

(x) Bukovinai cég erdőt vásárolt Erdélyben. A beszerzési kerületi erdőgazdálkodás ötmillió 68 ezer leiert eladta a dornoiarai erdőkerület egész faanyagát a csernovitzi „Cosminul” fatermelő és faipari részvénytársaságnak. A vétel már a hivatalos lapban is megjelent.

(x) Módosították a vámtarifát. Bukarestből jelentik: Tegnap délutáni ülésében a legfőbb vámbizottság a különböző iparágak számos képviselőjének információja alapján a következő határozatokat hozta: A mosósoda kiviteli vámtát vagononként ezer leiben állapította meg. Papírzsákok, cement, gipsz és mész vámdija tíz lei marad kilogramonként.

Nem változik a spódium kiviteli illetéke sem, amely jelenleg az érték buss százaléka teszi. A többi árucikk vámtarifájának megállapítását elhalasztották.

(x) Exportengedélyt kaptak a kiváló erdélyi vállalatok: az „Oram” negyven elektromos gépre, a brassói csulose gyár ötven vagon perporált csuloseza és Bányás István marhakereskedő háromszáz darab élő állatra, amelyek a kvótáját Nagybanya és Felsőbanva kapja.

(x) Mit kell fizetniök a szőlőbirtokoknak. Az erdélyi és bánáti birtokosok közül sokan panasszal fordultak a Szőlőbirtokok Szindikátusához, hogy a vidéki öhivatalok az adótvény helytelen értelmezése következtében olyan adóilletékeket akarnak behajtani, amelyeket nem innak elő az adótvény erre vonatkozó rendelkezései. Munkatársunknak a pénzügyigazgatóságnál szerzett hiteles információja szerint az egy lei boradót a kívül az öt holdon alatti szőlőbirtokok nem tartoznak más adót is fizetni. Az öt holdon felüli szőlőtulajdonosoknak is csak akkor kell az egyszerűsítéses forgalmi adót megfizetni, ha a bort viszonteladói-tóknak adják el. A pénzügyigazgatóság ezután is felszólítja az érdekelteket, hogy ha valamelyik adóhivatalt ezen felvilágosítás dacára is jogtalan boradót akarna behajtani, úgy a Szőlőbirtokok Szindikátusa utján hozzá panaszát a pénzügyigazgatóság tudomására, ahol haladéktalanul megindítják a vizsgálót és jogorvoslatot szolgáltatnak a megárosított szőlőtulajdonosoknak.

(x) Bánáti lovakat vásárolnak az angolok. Temesvárról jelentik: Egy angol importáló képviselő néhány napja a Bánátban tartózkodott, hogy lovakat vásároljanak. Temesmagyából eddig több, mint ötven lovat vettek, amelyeket már Angliába is indítottak.

Külföld

(x) Zürichi zárlat október 30-áról. Berlia 18 25, Prág 17 65, Newyork 553, Budapest 22, Bukarest 355.

(x) Külföldi árupiac október 27-én. Marseille: rizs 10 kg-éért 75 frank, LeHavre: gyapotfonál 50 kilogramonként 430 frank.

(x) Ezer vagon hagyomány exportál Magyarországra. Budapestról jelentik: A miniszterközi konferencia elhatározta, hogy ebben az évben ezer kocsi hagyományt enged exportálni. Az idei magyar hagyományt 23 000 vagonra becsülik.

(x) Görögország és Ausztria román lisztet kap. Bukarestből jelentik: A hivatalos lap legutóbbi száma ködi a minisztertanács ama határozatát, amely szerint nyolcvan kocsi lisztet Románia átenged a bukaresti görög követségnek ugyanabban az árban, amelyért az állam kapta a malmoktól. Ezt a lisztet, amely abból a tételből való, melyet Száje nem fogadott el, a Szmirnából elmanekült lakosság számára szállítják vámmatessen Görögországba. A fönmaradó 150 vagon fűszert Ausztria kapja. Ezzel kapcsolatban jelentik Konstancaából, hogy a svájciak, osztrákok és a kormány képviselőiből álló bizottság megnézte a raktáron maradt lisztet és felrendelte, hogy azonnali kezdjék meg a behajózását a Lloyd osztrák gőcsere, mely Triestben át Bécsbe viszi a lisztet.

Felolós szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Hely: HADHÁZA nyomda és hirdetővállalat R. T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

— Megjelent az Uj Kelet könyv-osztályának részletes katalógusa. Kérje sürgősen.

Rókat és más szőrmét fest az Unio gőzmosógyár Kolozsvár

Tűzifa házhoz szállítva: 4 méter vegyes 500 lei, 4 méter hasábos bükk vagy tölgy 650 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 40 lei, 100 kg. vegyes 34 lei.

4 méter hasábos bükk vagy tölgy 650 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 40 lei, 100 kg. vegyes 34 lei. Telefonszámok 401—290

Frenkel Mór fatélepe

Kedd, 19
ben el
Szerdán, 19
szünet
Csütörtökön
szoll n
Szombaton,
mierb
Vasárnap,
let 19
Prág.
Hétfőn, 1922
bérlet

Kedd: Bartó
szünet
versen
vezető
árakka
Szerda d. u.
(Uj sz
ván f
Szerda este
Uj bet
lépésé
12. sz
Csütörtök: Ju
másod
(R. Lo
helyár
Péntek: Bu
7-edes
árakka
Szombat d.
hangv
olcsó
János.
Szombat este
előadá
osztás
kezelé
Premi
Szombat este
Premi
A
Bartók E
Ma a nagy
senye a köv
op. 10. No. 7
Presto.
II. a) Brah
Nocturne (G
d. Debussy
ből.)
III. Bartók
Fellner Győ
17. Bartók
dalok fölött.
capriccioso
scherzando
moderato, m
bato (attaca)
mekdarabok
s 16, 17, 18,
Allegro barb
V. Bartók
b) Colinda. c
burleszk (op.
Molto capric
Csodagy
zat-írásnak a
és színpokázó
Csodagyerek
évekkel ezelt
tetszés melle
ban. A Csoda
ray. Fordított
Molnár Ferenc
éjeli előad
fogja feljutja
szombaton é
jegyekről aj
Petőfi-dis
kezdődik a
vasárnap és
szereposztást
nagyszabásu
vezetésül Jan
a halhatatl
aki Petőfi d
házi síkon h
szindarabját
mazta.

MO
Egyetem
Ura-vigjáték,
ben: a kedve
vények, kalaz
Urania mo
nyek, a Royal
az Atlantic fi
donsága, Pár

Zs
1374

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Zsidó Színpad

Heti műsor
 Kedden, 1922 október 31-én „Das Leben einer Frau.”
 Szerdán, 1922 november 1-én bérlet-szünetben „Schabes Koiderch.”
 Csütörtökön, november 2-án, „Mensch soll man sein.”
 Szombaton, 1922 november 4-én premiertétele 19 szám.
 Vasárnap, 1922 november 5-én A bérlet 19 szám, „Der Golem von Prag.”
 Hétfőn, 1922 november 6-án premiertétele 20 szám, nagy kabaré-est.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor
 Kedd: Bartók Béla hangversenye. (Bérlet-szünetben. Kezdeté fél 8-kor. Hangverseny megkezdésekor a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Opera helyarákkal.)
 Szerda d. u. 3-kor: A molnár és gyermeke. (Új szereposztással. Szentgyörgyi István fellépésével. Olcsó helyarákkal.)
 Szerda este fél 8-kor: A tanítónő. (Repriz. Új betanulással. Szabados Piroska fellépésével. Premier-repriz és operabérlet 12. szám. Premier helyarákkal.)
 Csütörtök: Julia kisasszony. (Szabados Piroska második fellépésével.) Utána: Bajazzok. (R. Lorbeer Ilona fellépésével. Opera helyarákkal. Napi bérlet 21. sz. A.)
 Péntek: Bucsukeringő. (Operett-újdonosság, 7-edzer. Bérlet-szünetben. Rendes helyarákkal.)
 Szombat d. u. 3-kor: Petőfi zenetörténeti hangverseny. (Ifjúsági előadás igen olcsó helyarákkal. Előadó: Seprődi János.)
 Szombat este 7-kor: János vitéz századik előadása. (Új betanulással új szereposztással. Diszjelölés Petőfi emlékeztetőre. Premier bérlet 1. szám. Premier helyarákkal.)
 Szombat este fél 11-kor: A csodagyermek. Premier helyarákkal.)

A színházi iroda hírei

Bartók Béla hangversenyének műsora. Ma a magyar színházban Bartók hangversenye a következő: I. Beethoven: Szonáta, op. 10. No. 2. (F-dúr) Allegro. Allegretto. Presto.
 II. a) Brahms Rapszódia (h-moll) b) Chopin: Nocturne (cis-moll) c) Debussy: Mouvement d. Debussy: Wake-Wake (a. Childrens corner-ből).
 III. Bartók: Négy régi székely nóta. Énekli: Fellner Győző.
 17. Bartók: a) Improvizációk magyar népdalok fölött. Molto modo reto. (attaca) Molto capriccioso. Lento rubato. (attaca) Allegretto scherzando (attaca) Allegro molto. Allegro, moderato, molto capriccioso. Sostenuto rubato (attaca) Allegro. b. (Pro Déti-ből) (Gyermekdarabok től népdalok felhasználásával) s. 16, 17, 18, 28, 32, 39 és 40 41. szám. c. Allegro barbaro.
 V. Bartók: a) Román karácsony énekek b) Colinda. c) Este a székelyeknél d) Három barleszk (op. 8. c) (perpatvar Kicsit ázottan Molto capriccioso.)

Csodagyermek éjjel. A francia bohózat-írásnak alig van sikerültebb, briliánsabb és szípkázóbb szellemű terméke, mint a Csodagyermek (L'enfant du miracle), amelyet évekkéle azelőtt igen szakszor adtak harsogó tetszés mellett a kolozsvári nemzeti színházban. A Csodagyermek szerzői Gavault és Charay. Fordítója pedig nem kisebb ember, mint Molnár Ferenc. A nagyszerű bohózatot most új jellel előadásban, kintinő szereposztásban fogja feljuttatni aszínház. A Csodagyermek szombaton és vasárnap éjjel színrekerül. Jegyekről ajánlatos előre gondoskodni.
 Petőfi-diszjelölések. Szombaton este kezdődik a színház Petőfi-hete. Szombaton, vasárnap és hétfőn a János vitéz fog parádés szereposztásban színrekerülni. Kedden pedig nagyszabású ünnepi előadás lesz. Ennek bevezetésül Janovics Jenő dr. fog megemlékezni a halhatatlan emlékü E. Kovács Gyuláról, aki Petőfi díszöségét hirdetve, a fehéregyházi síkon halt meg s aki Petőfi egyetlen szindarabját, a Tigris és Hiénát színrealkalmazta.

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem mozgóban: Kedden a pompás Ura-vigjáték, Egy herceg kalandjai. Főszerepben: a kedvelt Erich Kaiser. Szerdán Szökevények, kalandos amerikai színjáték.
 Uránia mozgóban: Kedden A szökevények, a Royal filmközpont slágere. Szerdától az Atlantic filmvállalat nagy látványos újdonosa, Páris szenzációja.

Zsák HAVAS DEZSO
 Timisoara
Zsineg
 1374 **Ponyva**

Valutapiac október 30-án

TÖZSDEK	Lei	osch kor.	márka	fran. frank	svájci frank	líra	oszir. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. márk.	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest	valuta deviza	507 505	460 478	1137 1115	2925 2875	635 635	2550 2075	690 625	697 708	245	103	42	15950 160		83	
Bécs	valuta deviza															
Prága	valuta deviza															
Berlin	valuta deviza															
Zürich	valuta deviza	1768	1350	3880		2190	071	22	2467			350	553			
Paris	valuta deviza															
Budapest	valuta deviza															

LEGELŐNYÖSEBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS Engross!

Engross!

Püggő és fali lámpák, lapos és hűtőgömb, bádogmecsék, lámpatestek, Táblaüveg, Demyonsk, Kérlő-fényező poharak, lámpacsővek, hitelesített ventilátor palackok és poharak

Endett!

Ausländer Lajos
 Cluj-Kolozsvár P. M. Vitezi 39. Telef. 954

FÜSZER SZARMÁBAN

☉ kellő ☉
 gyakorlattal rendelkező

segéd alkalmazást nyerhet
 Cim a kiadé hivatalban.

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

szőtt, szövött, rövid és norinbergi árak nagykereskedése

Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage

Ajánlja saját készítményű sérültől, haskóftól stb. Női és férfi övszerek nagyraktára

Használt gépeket vesz, mindentéle javított gépeket szállít, javításokat eszközöl

Hoffmann Sándor okl. gépészmérnök Cluj, Székely-ut 2 sz. 919 Telefon 919

10%/-al olcsóbb szabókellékek, harisnyák és rövid árak Neumann Károly, Cluj, str. Regina M. (v. Deák F.-utca) 10. üzletében

Közhivánatra ismét a híres duplamalátá barna „HERCULES”

tápsőr különlegességet felülmulthatatlan minőségben hoztuk forgalomba, mely palackokban és csapolv minden idevágó üzletben kapható, ugy-szintén a közkedvelt világos sörünk is.

„MONOSTOR”

Monostori **CZELL** Sörgyár Cluj

MEGNYILT Clujon a Bolyai-utóban **MEGNYILT**

Rosmann Mihály szücsműhelye

ahol minde a szakmába vágó munkát legújabb divat szerint pontosan eszélőlk

MODERN ÜVEGCISISZOLDA és TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA

készíti a legszebb tükröket és butorfüvegeket minden méretben és mennyiségben

Ujrafoncsorozás! Kérjen árajánlatot!

Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapacinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

Szalámgyárosok figyelmébe

1401

Salétrom

nagyobb mennyiségben kapható

Léb Fivérek Cluj
 471 Telefon 471

Iskolaruhák Raglánok

nagy választékban megérkeztek 1880

Neumann M.

cégnél, Cluj, Piata Unirii No. 14. Főter

Gyermek ruhák 1399

raktáron és rendelésre is legizlésebben csak az

ADLER-cégnél

készülnek. Str. Iuliu Maniu (v. Szentegyház-u.) 5. sz.

FERROVATT

A legjobb minőségű lámpa!
 Ha takarékos akar lenni, csak ezen félvattos lámpát használja!

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja számvon-
ként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak
2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szóig
- 10 lel. Jellegző hirdetésekre semminemű fel-
világosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok
helyi hirdetésekkel a kiadóhivatású vevőkét
st. vidékiek a kívánt címre továbbítanak. Erre
a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 banl
bélyegköltésig fizetendő.

Perfekt gyors és
géprónót azonnal fel-
vesz az Új Kelet szer-
kesztősége. 4994

Állást keres egy
büfében gyakorolt
románul perfektül be-
szelő jobb házból való
leány nagyváradi üz-
letben, ahol szombaton
zárvan van. Címe Wül-
liger Máramarosziget,
Piata Untril. 4998

Ügyes detaillista se-
géd fűszer és vegyesáru
szakmából ki kirakat-
rendezésben teljesen
járatos azonnali b-
lépésre alkalmazást nyer
Salamon Testvéreknél
Tg.-Mures. 4996

Intelligens fiatal
uriaszonyka (csendes
és jó) figyermekével
keres különbejáratu
butorozott szobát tel-
jes ellátással kizárólag
uricsaládnál. Választ
'Gyermekszertető' jel-
legére e lap kiadóhiva-
tala továbbít 4999

Fejérd jegyzőség-
nek alkalmaztatik
azonnali beépésre. Fi-
zetés havi 300 lel, tel-
jes ellátás, lakás és
mosás. 5010

Egy mindenes ír-
leány vagy asszony
azonnali felvételt. Jó
bármódban és fize-
tésben részeseül. Cím
Popper Izidor Csik-
széroda 4987

Fizetési fel-
adatok közszoba-kony-
nyosítás alkalmán. Címe
Piata Mihail Viteazul (Szé-
chenyi-tér) jelleg-
sége továbbít.

Megvételre keresek
kertes magánházat két-
szoba konyha azonnali
elfoglalhatósággal. Ér-
tekezni Forgalmi Bank
nál. 4870-1

Ügyes tanulófn jó
zsidó házból felvétetik
a Safruth zsidó könyv
és papirkereskedésben,
Szép-utca 1. 4966

5000 kosztüm, ka-
bát, estélyi ruha mo-
del-lapot küld Galam-
bos Librarie Timisoara
30 lel ellenében. 4957

Üzlethelyiség for-
galmas helyen berende-
zéssel együtt átadó.
Erdeklődést 'forgalm-
mas' jellegre a kiadóba.
5001

Elsőrendű temes-
vári likőr, rum és co-
gnac gyárhoz Erdély
részére bevezetett kép-
viselő keresetlik. Jelent-
kezés ma d. u. 3-4 óra
között Cluj, Astoria szál-
loda 56. sz. szoba.

Bocskor, mosótalp felsőbőr és szil- gyertóblank

állandóan nagy készlet
kicsinyben és nagyban.
Legolcsóbb árak mellett
Videki megrendéseket
Kis postacsomagban is
eszközik.

Vagontélnél 81 szá-
zalek kedvezmény

S á m s o n-bőrgyár

Gyulagár-utca 1. A
gyorsrakéta
szemben. Telefon:
Gyár 2-86, lakás 5-87

A Blaj-i alkalmi vásárt
előkészítő

Pályázat

A Blaj-i alkalmi vásárnál megüresedett egy alkalmi eladó és jegyző is kell legyen. Fizetés megegyezés szerint, természetbeni lakással. Pályázók kérvényüket eddigi működésük igazolásával a fenti címre küldjék be. A meghívottak megtérül a költsége.
Blaj (Balázsfalva), 1922. X. 24.

Dr. Friedmann Márton
elnök.

4978

Szalámi postán
utólevél mellett pontosan szállít 1344
Walter Mór szalámigyára
Cluj, Piata Mihail Viteazul (Szé-
chenyi-tér) 39. Telefon 12-90.
Arjegyzék és a kívánatra ingyenes.

Telefon
6-53

Sürgőnycím:
Metalnacht.

L. NACHT

Soc. în nume colectiv
kolozsvári

[Piata Cuza Voda 12.] raktárába nagy
mennyiségben érkezett:

Fekete lemez minden méretben
0.5-8 mm.

Horgangozott méretelemez
Fekete és horgangozott fedélemez

Horganglemez
Fehérolemez

Vörös és sárga rézlemez
Vörös és sárga rézrudak

Vörös és sárga rézesövek
Gázcsövek 3/8"-2"

Mannesmannesövek
102 mm. átmérőig

Transmissio

Csapágutémek 10-75 százalék

Antimon, angol ón

(Banka és Lamm & Flagge) ólom

Patkósarok (Brevillier & Urban)

Mindennemű csavarárak

(Brevillier & Urban)

Felde-féle Remscheidl

Gatter és Körfürész

Vas és acélrótok

Rud, abroncs, lapos, keréktalp,
ségelet és idomvas

Technikai cikkek

ENGROS!

Állami és városi
tisztviselők!
Felsőbb kérésre
Nov. 15.-éig
bezárólag arképes igazolvánnyal
ellátott tisztviselők részére

Dick Jakob és Fia cég

nagy
alkalmi vásárt
rendez

- 5000 m. Gyermekeflanel . 13.50
- 3000 m. Karton 17.50
- 3000 m. Barchett 19.50
- 3000 m. Kelengye vászon 26.50
- 2000 m. Pepita szövet . . 33.—
- 3000 m. Gyapjuszövet 140 89.—
- 1500 m. Csikos nadrágszövet 125.—
- 3000 pár Téli női harisnya 15.50
- 2000 pár Téli férfi harisnya 15.50
- 4000 pár Téli női keztyű . 21.50
- 4000 drb. Gyermekek trikó . 19.50
- 3000 drb. Férfi trikóing . 59.50
- 3000 drb. Férfi trikónadrág 59.50
- 3000 drb. Női trikó . . . 59.50
- 1000 drb. Női és férfi szvetter 129.—
- 600 drb. Női szvetter-kabát 179.—
- 2000 drb. Divat vállkendő 109.—
- 2000 drb. Női sifon ing . 79.50
- 1000 drb. Férfi zephiring . 98.50
- 1000 drb. Férfi tenniszring 98.50

Elárusítás d. e. 9-12,
d. u. 3-5-ig

Speciális hajfestő,
női fodrász és
manicure terem
Fodor Antal, Cluj
Calea Victoriei 2. (volt Kossuth L.-u.)
Modern hajmunkák,
jutányos árak! 1284

Coron Blue
(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta,
párna, festék, kalaptalpak minden
színből. Padlószőnyeg, garantált
minőség, legolcsóbb ár.
LUXOR® szőnyeggyártó gyár, Cluj,
Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12-97,
Engros engedély. 128

Bőrlábszárvédő
elsőrendű anyagból fekete, barna és
sárga színből 1286

Krébs János szilgyártó
Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
Kereskedőknek árkedvezmény!

Gyap és Vegyipari Rt. Szatmár
Gyárt: bőrhüvely, csontnyelv,
csontszirt, műtrágyát,
szappant, kocsikenőcsőt,
gépszirt, téglát stb.
Vesz: csontot, száraz és vizes
hust, nyers és olvaszt-
ott fagyut.

Makói foghagyma
raktáron REITERNÉL 4907
Timisoara, Scudier-tér 2

A NAGYSZEBENI כשר
'ארטן SZALÁMI ÉS
HUSÁRUGYÁR
ELJOVITS
& CO SIBIU
SZALLIT MINDENÜVÉ
PROMPT és OLCSÓ NAPI
ÁRAKON MINDENFÉLE
SZALÁMIT, FELVAGOT-
TAT és CSEMEGEVIRSLIT

Zsák, Pongva
Vétel 1424 Eladás
Kölcsönintézet
Javitóműhely
Saját cégjelzésű berendezéssel.
Albala Izsó
Timisoara-Temesvár,
II. Piata Traian (Kossuth-tér) 2. Sür-
gőnycím: Albala, Timisoara-Fabrica.
Interurban telefon: 60 sz.

KÖSZENET
és kocsit azonnal szállít vagy
későbbi szállításra előjegyez va-
gon vagy métermáza tételekben:
Kohn Zsigmond cég
Cluj, Strada Baritiu 10.
1413 Telefon 259.

FÜZETEK,
író- és rajzszarok Schaefer, Kossuth,
Machon-u. 16. kapusok. Olcsó árak.